

REACTIES OP "UIT HEUSDENHOOTS HISTORIE" deel 1

Het is fijn te merken dat het artikel over de historie van Heusdenhout goed gelezen wordt. De mondelinge reacties geven aan dat de informatie op prijs gesteld wordt.

Het is bijna vijftig jaar geleden dat Heusdenhout door de Gemeente Breda werd geannexeerd en tot stadswijk werd verbouwd. De werkgroep is druk doende om van 'autochtone' Heusdenhoutse mensen -zij die in het voormalige dorp geboren zijn en er ook zijn opgegroeid- informatie van toen los te krijgen. De oorspronkelijke Heusdenhouters komen echter op leeftijd -velen zijn al overleden- en hun aantal wordt schaars. Mogelijk hebben zij informatie en fotomateriaal doorgegeven aan hun kinderen. De werkgroep houdt zich om die reden aanbevolen voor contacten en informatie.

Er zijn ook schriftelijke reacties. Op het eerste artikel 'Uit Heusdenhouts Historie', in het vorige nummer van het Wijkblad Heusdenhout, stuurde een lezeres ons schriftelijke informatie waarover zij -via haar vader- nu de beschikking heeft. Het betreft een gedicht uit 1961 over Heusdenhout en de Annakapel, in -toen ook al- zeer gedateerd taalgebruik.

Verder stuurt zij een kopie van een brief, geschreven door een persoon uit den Helder aan iemand in Heusdenhout, gedateerd 8 december 1837. Hierbij is ook een duidelijke 'vertaling' gevoegd. We zijn er heel blij mee en zullen er te zijner tijd zeker op terugkomen.

Dan is er ook een zeer waardevolle reactie binnengekomen van mevrouw Corrie Evers-Sweep. Zij geeft aan dat haar ouders het nieuwe huis aan de Teteringsdijk niet in augustus 1941 maar in augustus 1944 hebben betrokken. Het tijdstip augustus 1941 is opgenomen in een artikel van E.M. Dolné in uitgave 17 van het blad: Breda tijdschrift van Bredanaars voor Bredanaars, uit 1981. Mevrouw Evers-Sweep meldt ons tevens dat haar tante -en tweelingzus van haar moeder- mevrouw C. Hoeben en de oma van mevrouw Evers-Sweep, mevrouw Christina Maria Hoeben-Bosch, de benedenwoning van het pand betrokken. De familie Sweep-Hoeben trok in de bovenwoning.

Werkgroep Heusdenhouts Historie van Heemkundekring Paulus van Daesdonck

UIT HEUSDENHOOTS HISTORIE.... .deel 2

In samenwerking met Heemkundekring Paulus van Daesdonck

Hoe kom ik in Heusdenhout? Ofschoon er zeker nog meer zijn, hebben we u toegezegd een drietal mogelijkheden te bekijken. Hierbij de tweede, uiteraard weer vanuit een historisch perspectief.

Deze keer staan we stil bij de Viersprong. Een logisch vervolg op de Driesprong, het knooppunt van Teteringsdijk, Oosterhoutseweg en Tilburgseweg.

De Viersprong is de kruising van de Heusdenhoutseweg/Moleneindstraat en de Tilburgseweg. Historisch gezien is deze kruising nog niet zo oud. De huidige Tilburgseweg, die op een klein stukje na geheel over het grondgebied van de Gemeente Ginneken c.a. liep, werd 'pas' aangelegd in 1822-1823. Waar vroeger wegen 'organisch' ontstonden - men liep

steeds op het best begaanbare pad-, was bij de aanleg van de Tilburgseweg sprake van een planmatige aanpak. En heel mathematisch, volgens het wiskundige principe: de kortste verbinding tussen twee punten is een rechte lijn.

Napoleon was daar al mee begonnen. Ter wille van zijn troepen en vanwege de bereikbaarheid van alle delen van zijn rijk, liet hij een wegenplan opstellen en al gedeeltelijk uitvoeren. Toen de Franse overheersing in 1813 voorbij was en Koning Willem I der Nederlanden aantrad, bouwde deze voort op het idee van een rijkswegenplan. Op 25 juli 1816 werd bij Koninklijk Besluit het nationaal wegenplan vastgesteld.

Koning Willem I wilde in de Zuidelijke Nederlanden de industriële productie van goederen laten plaatsvinden, die dan via de Noordelijke Nederlanden zouden worden verhandeld. Hiervoor waren goede verbindingen noodzakelijk, wegen en kanalen. Koning Willem I trad hierbij zelf op als 'koopman' en als 'projectontwikkelaar'. Dat legde hem geen windeieren. Zijn formule was helder: leverde een project winst op -bijvoorbeeld bij (vaar)wegen via de tolgeden- dan was deze winst voor de koning. Leed een project verlies dan werden de tekorten afgewenteld op de Staat.

Het nationaal wegenplan klinkt erg groots en dat was het voor die tijd zeker. De rijkswegen waren in die periode echter nog 'kasseienbanen', bestraat met zogenoemde Napoleonkoppen. Deze wegen werden later de -veelal nu nog bestaande- grotere doorgaande routes. Nog later werden de kasseienwegen geasfalteerd, vaak over de kasseien heen, die men als fundering van het wegdek liet liggen. Aan de randen van de weg bleven de kasseien doorgaans in het zicht. Dat leverde het mooie Brabantse woord 'kaibaand' op.

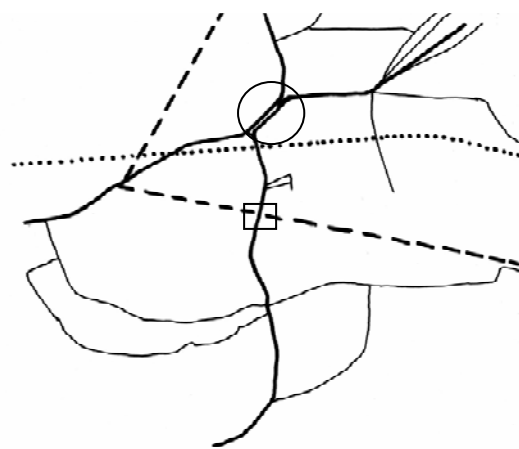
Toen de Tilburgseweg en de Oosterhoutseweg nog niet waren aangelegd, lag er iets noordelijker dan nu al een viersprong. Je kunt ook spreken van twee dicht bij elkaar gelegen driesprongen. Dit historische 'knooppunt' lag iets ten noorden van de huidige

spoorlijn op het punt waar zich nu de aansluitingen van de Posthoorn op de Nieuwe Kadijk bevinden. (zie schets en kaartje)

Het was een belangrijke viersprong. Naar het noorden liep de weg, de heerbaan, naar Geertruidenberg. In oostelijke richting liep de baan naar Dongen en verder, naar 's Hertogenbosch. Ook kon men via een eerdere afslag in Dorst en in Tilburg komen. In zuidelijke richting ging men door Heusdenhout via Ginneken richting België. In westelijke richting -via wat nu de Lageweg is- liep de verbinding naar de Driesprong, de Teteringsedijk en de vesting Breda.

In 1863 vond een ander infrastructureel karwei zijn afronding. De spoorlijn Breda-Tilburg werd opgeleverd. In het allernoordelijkste deel van de Gemeente Ginneken c.a. liep de spoorlijn voor een stukje door deze gemeente. Hierdoor kwam het landgoed Heiningenhoef, dat tegen de grens van de Gemeente Teteringen lag, wat afgezonderd te liggen ten opzichte van de rest van de gemeente.

De spoorlijn doorbrak ook de route naar het zuiden, de huidige Moleneindstraat. Jarenlang is hier een (onbewaakte) overweg geweest, die met de aanleg van het viaduct in de Nieuwe Kadijk werd opgeheven. De onbewaakte overweg lag net op het grondgebied van de gemeente Teteringen.

Heusdenhout in 1839. Juist linksboven het woord Heiveld is de 'oude' viersprong afgebeeld (cirkel).

Bekijk deze schets in relatie met de kaart uit 1839. Het verschil tussen 'organisch' ontstane en 'bedachte' wegen is kenmerkend.

Herbergen, later cafés genoemd, zijn van alle tijden. De beste plek ervoor is daar waar veel 'volk' langskomt, zoals op kruispunten en bij kerken.

Op het kruispunt van de huidige Viersprong waren er twee tegenover elkaar. Op de hoek Moleneindstraat/Tilburgseweg -op het adres Tilburgseweg 215, zie foto- bevond zich het café van de familie Klaasen. Later werd het café successievelijk geëxploiteerd door de families Rombouts en van der Vorst. Nog later -tot aan de sluiting- kwamen er Rotterdamse mensen in. Het café had in zijn nadagen geen al te beste naam. Nu zit in dit pand André de Pijper, Antiek en Restauratie.

Zicht op de huidige viersprong en de Moleneindstraat komend vanuit het zuiden, met een prominente plek voor het voormalige café van de familie Klaasen

Aan de overzijde -op het adres Tilburgseweg 222- was vroeger gevestigd het café van de familie

Bastiaansen-Buijnsters. In 1937 nam de familie Kamp-Leemans deze zaak over. Zij exploiteerden de zaak onder de naam Hotel Buitenlust, café en restaurant. Later hebben hun zoon Wim Kamp en zijn echtgenote het bedrijf voortgezet.

Vanaf de huidige viersprong kijken we in zuidelijke richting met rechtsvoor het voormalige café van de familie Kamp-Leemans.

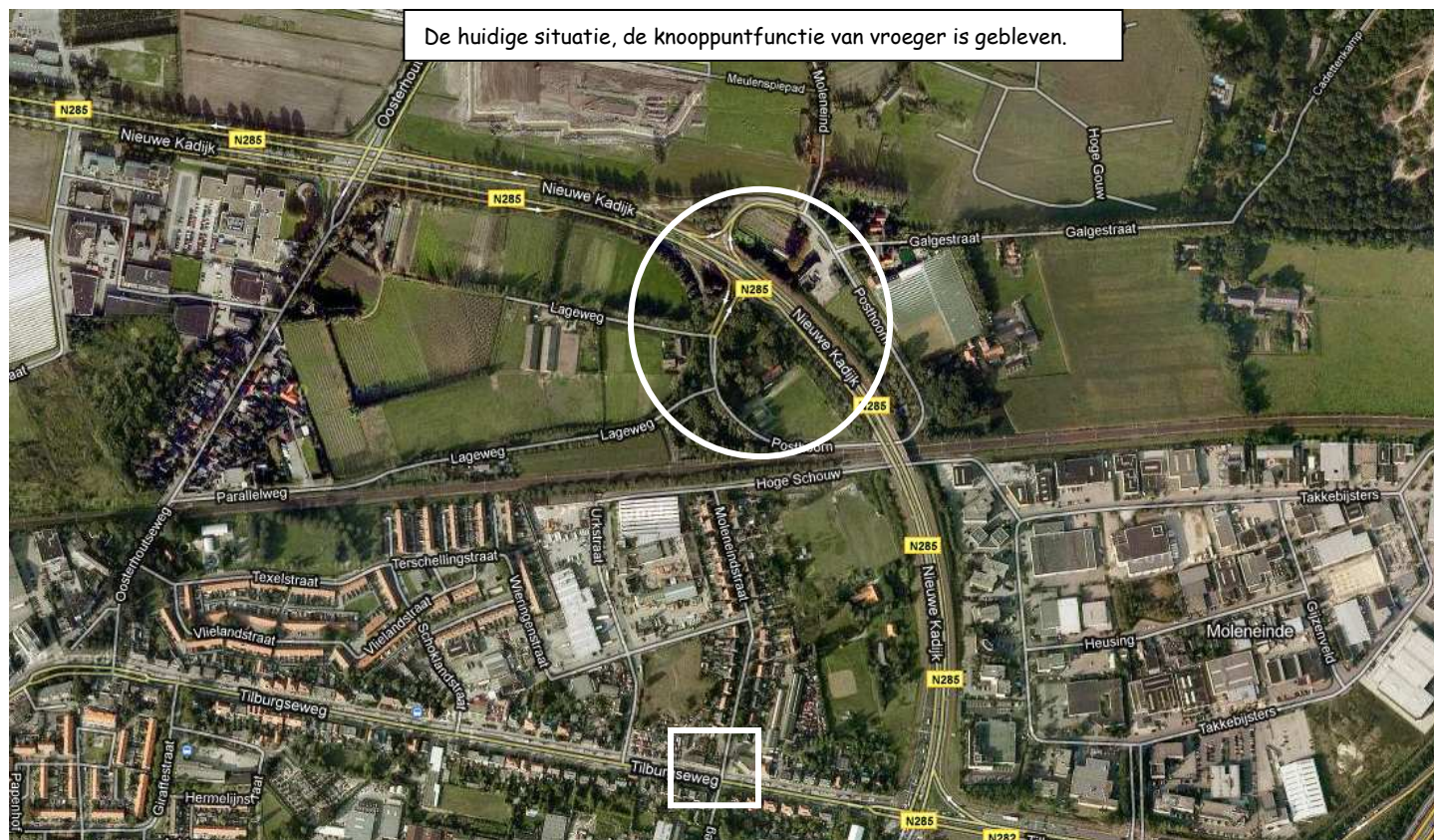
Al jaren is er intussen het Chinees Specialiteitenrestaurant Palace gevestigd.

Voor aanvullingen en reacties op dit artikel -of informatie en foto's over andere onderwerpen uit de historie van Heusdenhout- houdt zich aanbevelen,

Werkgroep Heusdenhouts Historie

Bel gerust (076) 581 00 24 of reageer per e-mail naar nieuws@heusdenhout.nl

Werkgroep Heusdenhouts Historie

De huidige situatie, de knooppuntfunctie van vroeger is gebleven.